

A Magyar Könyvtárosok VII. Világtalálkozójának ajánlásai a 2014–2020-as tervidőszakra készülő könyvtári fejlesztési stratégiához

Bevezető gondolatok

Napjainkban – az információbőség korában – az egyik legnagyobb kihívás a választani tudás művészete. E szükséglet ki-elégítésében különösen felértékelődik a könyvtárak jelentősége. Amit a könyvtárosok tesznek, az nemzeti ügy, hiszen munkájuk nélkül nem maradhat meg a nemzeti kultúra. A könyvtáraknak – határokon innen és túl – a közösségteremtésben is jelentős szerepük van.

(DR. KÖVÉR LÁSZLÓ, AZ ORSZÁGGYŰLÉS ELNÖKE VILÁGTALÁLKOZÓN ELMONDOTT BESZÉDÉBŐL, TARTALMI IDÉZET)

A könyvtár az egyéni érvényesülés és a társadalmi fejlődés záloga is, hiszen támogatja az ismeretszerzést, a kompetenciák fejlesztését, de a közösségépítést is. Eppen ezért célunk a könyvtári rendszer folyamatos fejlesztése, melynek révén erősödik a könyvtárak társadalmi szerepvállalása, hosszú távú működésének fenntartása, továbbfejlődhetnek az országos szolgáltatások, és biztosított a könyvtáros szaktudás folyamatos megújítása.

(HALÁSZ JÁNOS KULTÚRÁÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁR VILÁGTALÁLKOZÓN ELMONDOTT BESZÉDÉBŐL, TARTALMI IDÉZET)

A magyar történelmet és példaképeket a magyar intézmények – köztük könyvtárak – közvetítik az új generáció számára. A fiatalság előmenetele sikeresebb, ha anyanyelvi bázison alapul. A könyvtárosokkal közös a felelősségünk, hogy megtartsuk nemzettársainkat a magyar kultúrában, hogy népszerű legyen az anyanyelv-használat, hogy megmentsük az értékeinket!

(RÉPÁS ZSUZSANNA NEMZETPOLITIKÁÉRT FELELŐS HELYETTES ÁLLAMTITKÁR VILÁGTALÁLKOZÓN ELMONDOTT BESZÉDÉBŐL, TARTALMI IDÉZET)

A Magyar Könyvtárosok VII. Világtalálkozója – azonosulva a fenti gondolatokkal, és a Világtalálkozó címében meghirdetett célok teljesülése érdekében – a készülő könyvtári stratégiához az alábbi javaslatokat fogalmazza meg.

Együttműködés – integráció – megújulás

A könyvtáraknak mással nem pótolható szerepe, egyben küldetése a helyi információk és az információkat hordozó dokumentumok (legyen az papíralapú, elektronikus vagy egyéb formátumú) gyűjtése, őrzése, feltárása, szolgáltatása, valamint a közösségépítés.

A kisebbségi magyar közösségek tapasztalatai egyértelműen bizonyítják, hogy a magyarság vállalása, a magyar kultúra ápolása és a magyar anyanyelv használata szoros összefüggést mutat. A kisebbségi magyar közösségek megtartása szempontjából rendkívül fontos tehát az anyanyelv ápolása, az olvasás, amelynek egyik intézményes hátterét a könyvtárak és az ott dolgozó könyvtárosok biztosítják.

A hazai és a világ minden táján működő, különböző típusú könyvtárakban dolgozó magyar könyvtárosok – mint a multikulturális értékek képviselői, terjesztői, segítői – között létrejövő folyamatos kapcsolattartás alapozza meg az egységes, rendszerszerű szolgáltatást. A magas szintű és minőségi könyvtári szolgáltatások létrehozásához, folyamatos elérhetőségének biztosításához és fenntartható fejlődéséhez megkülönböztetett kormányzati támogatásra, továbbá hazai és európai uniós forrásokra van szükség.

A könyvtári rendszer optimális működéséhez szükség van a tapasztalatok átadására, egymás eredményeinek megismerésére és hasznosítására, az egymástól történő tanulásra, valamint a közös gondolkodásra a könyvtári tevékenység jövőjéről, az egységes fejlesztés céljairól, a feladatokról. Ennek érdekében:

1. Az Országos Széchényi Könyvtár, a Könyvtári Intézet és az Országgyűlési Könyvtár szervezésében négy-évente rendezzük meg a Magyar Könyvtárosok Világtalálkozóját.

2. Az Informatikai és Könyvtári Szövetség szervezésében évente kerüljön sor a Kárpát-medencei könyvtárosok konferenciájára.
3. A szakmai konferenciákon, műhelytalálkozókon, országos szakmai rendezvényeken biztosítani kell a külföldön tevékenykedő magyar könyvtárosok részvételi lehetőségét, különös tekintettel a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Vándorgyűlésén való részvételre és közreműködésre.
4. Pályázati lehetőséggel kell támogatni a Kárpát-medencei fiatal magyar könyvtárosok rendszeres tapasztalatcseréjét.
5. A határon túl dolgozó könyvtárak, könyvtári intézmények számára együttműködési megállapodások mentén biztosítani kell az országos könyvtári szolgáltató rendszerekhez való csatlakozás lehetőségét.
6. A határon túli könyvtárakban létesült bázis képzőhelyeken folytatni kell a könyvtárosok anyanyelven történő szakmai továbbképzési programját, illetve újabb helyszíneket, képzőintézményeket és képzési témákat kell bevonni a továbbképzésbe. A tananyagok egy része legyen elérhető távoktatási formában is. Ösztöndíjas rendszerben alkalmanként lehetőséget kell biztosítani a magyarországi továbbképzések elvégzésére és tapasztalatcserére is.
7. A korábban kialakult képzési, területi ellátási, helytörténeti kutatási kapcsolatok mentén folytatni kell a hazai könyvtárak és a hozzájuk területileg közel eső határon túli könyvtárak együttműködését.
8. Magasabb szintre kell emelni a digitalizálási együttműködést. Ennek érdekében:
 - a határon túli könyvtárak a magyarországi intézményekkel azonos módszertani támogatásban részesüljenek;
 - egységes elvek mentén történjen a digitalizálás annak érdekében, hogy az elkészült szolgáltatások átjárhatóak és az eddigi eredményekhez integrálhatóak legyenek;
 - indítsunk olyan közös digitalizálási programokat, amelyek keretében egyeztetett elvek szerint történik a dokumentumok fenntartható minőségű digitalizálása, és a létrejött eredmények kölcsönös hasznosítása – szem előtt tartva a gyűjteményekből hiányzó dokumentumok virtuális pótlásának lehetőségét;
 - készüljön el a digitális vagyon nyilvántartása, és lehetőség szerint terjedjen ki a határon túli gyűjteményekre is;
 - a már meglévő eredményekből kiindulva fektessük le a „Virtuális Magyar Világkönyvtár” alapjait;
 - hozzunk létre olyan virtuális fórumot, ahol a digitalizáló műhelyek megvitathatják javaslataikat, problémáikat.
9. Gondoskodni kell a szórványban található gyűjtemények, hagyatékok kezeléséről, nyilvántartásáról (különös tekintettel a veszélyeztetett gyűjteményekre és dokumentumokra), megmentéséről, az ehhez szükséges információk szervezett áramlásáról, cselekvési stratégia kialakításáról – mindezekhez az anyaország is nyújtson segítséget.
10. A közös kutatási programok megvalósítása érdekében hozzunk létre online virtuális kutatóközösségeket, és ehhez teremtjük meg a technikai feltételeket, a csoportmunka lehetőségeit – kitüntetett figyelmet szentelve a hagyományos olvasáskultúra értékeinek digitális korba való átmentésére.
11. Válgjon rendszeressé a szakmai eszmecsere, a kommunikáció – a legújabb IKT eszközök alkalmazásával – a világ minden táján élő magyar könyvtárosok között.

Stratégia, feltételek biztosítása

A minisztériumban készülő könyvtári szakmai stratégia elkészítési folyamatában javaslataikkal vegyenek részt a szakmai szervezetek és egyéb könyvtári szervezetek.

A Magyar Könyvtárosok Világtalálkozója nélkülözhetetlennek érzi a Könyvtári Intézet hazai és nemzetközi könyvtári szakirodalmat biztosító, koordináló, szervező, szolgáltatásokat működtető, feltételeket biztosító, kutató, elemző és képzési tevékenységét az együttműködés megvalósulásában.

A könyvtári szakterület civil szakmai szervezeteinek léte stratégiai kérdés. A Magyar Könyvtárosok Egyesülete és az Informatikai és Könyvtári Szövetség működési körülményeinek és feltételeinek biztosítása hozzájárul a könyvtári rendszer eredményes és hatékony fenntartásához, az információhoz való egyenlő esélyű és szabad hozzáférés biztosításához.

Budapest, 2013. május 29.